

Сынапта
3 харчы

Изи кэниитэн лектордар уонна ССКП райкомун эппэттээк үлэһиттэрэ ыһыттыларга эппэттээхтэрэ, партияда уларыта тутууну иккаларын бопсуруостарыгар, о. д. а. санаа атастаһыыга буолуоҕа. Пропагандистар, лектордары семинарга активнаахтыктыы ыларыттыгар ысырабыт.

ССКП райкомун идеологической үлэбэ оҥоҕо.

Литовский ССР Верховный Советын кулун тутар 11 күнүгүзгө быһаарыкта билигин барыомтун диксиннэринилээх кирбизгэ тизгэ, диван этилэр Литовский ССР норуотугар ыгырыкта, билигин литовский салалта республикалар Союзу кытары сибэастэрин тутта быһа охсорго сорунуута, кини талбыт нэлэйдик уонна ультимативнай тактикага республика норуоттарык бүтүүнү — литовецтар уонна литовецтар

(CCTA).

Р. ИВАНОВ,
народный судья.

Сылгыга эбии дьаһаллар

Мугудайдаары сылгы заводугар XII-пятiletка сылларыгар сылгы ахсаа-на 5 (оҕо иһигэр биз 9,2) ырыһыан элбээтэ. Тут-гараллар сылгы орто мыйааһына 195—235 кг тирээдэллэннэ. Завод 1989 сылга сылгы интэриниттан 91 тыһ. солк. барсы ыл-ла, эбэтэр бу салаа рен-табельнона 42 бырыһыан-на. сылгы этин бэйэ-дэ турар сыаната 89 солк. 25 харчыга тэҥнэстэ.

Ылгын, саҥа сылгы заводта тэриллэн, племен-ной үлэ күүскэ ытыл-лар. Племенной учуоту күүһүрдүүнү сэргэ рес-публика оройуоннарыгар убаһалары атыылааһын, атастаһыны ытыллар. Бу күнүбүргэ атыылааһына 100-чэнэ убаһа араарыл-лан хааннарын аналба ытыллар, хас биридилэ-ригэр анал картонка толо-руллар. Бу убаһалартан соторутаабыта 30 пле-м-убаһа Чита уобалаһыгар атыыга барда. Аны ады-ах хонугунаан Мэнг-Ха-налас оройуонугар 70 пле-м-убаһа атыылаһарга бэлэмнэннэ. Бу пятiletка түүрт сылыгар 174 сыл-гы атыыланан, 225 тыһ. солк. үп киллэриннэ.

Ылгын заводка 22 сылгыһыт үлэллэр. Сыл-гыны сэттэ сиригэр үөр-дөн көрөллөр. Күннүлэ-рэн түүрт эвөө (82 бы-рыһыаннара) арэнданан үлэллэр. Холобур, Төлөй-гө биһр бастыг эвөө 347 сылыны, ол иһ-дэ 292 биһи, көрөргө 100 сылына. Ааспыт сыл-га бу эвөөнү күүлүккөтө-войун 73,1 бырыһыанга тирээтэ. Сылга 30 то-нон сылгы этин атыыла-та.

Бу күнүбүргэ, синонти-кар биллэрэллэринэн, күн-дыл туругуттан даһаны сылыккаатаахха, улахан тогоруу буолара күүтү-лэр. Итинэн сибээстэн эбии техниканы туруорап ыраах баар оту, фураһы тийэтэ сылдыабыт. Сыл-гыга сөп буолар фураһа бурдук баар. Бэйэ-дэ баар фураһы сэргэ ааспыт кү-һүн Золотиннатан эмнэ кэлбитэ. Итинэн убаһа барыта, онно эбии ыры-таныабыт сылгылар аһы-лыкка туруорулуунулар. Улахан болгомто төрүүр бөлүккө ууруллар. Рек-табий көрүүнүн, уула-нары куһаҕана суох. Онон кулуну тыһынаах ылыгы, интэҥэ специ-алистар ахсаабат болгом-толору ууруллар, зоо-ветеринарнай дьаһаллар тас өртүнэн сылгы туру-тун күнүбүргэ көрүтэ кэ-тээн көрөллөрө нэда буолла.

Н. ЖЕРГИН.

Кулун тутар 20 күнү-нээҥи туругу кытта таҥ-настаахха, үүт валовой ыама 14,6 центнеринэн, үүтү госуаарствода тутта-рыны 6,6 центнеринэн, биһр ынахтан ыаһын 0,7 кг үрдээтэ. Үүт сыата 0,028 бырыһыаннан, табаарына 1,3 быры-һыаннан таһаары түс-тэ. Эбии 238 ынах төрөө-тө. Совхозтарга 1397 сана төрүүх 47 көрөчү-гө туттарылыһа.

Үүтү туттарыы графигар сана кырдаабыт. Ый-даабы быһаан туолбат кутталлаах. Күнүбүргэ ыам 119,5 бырыһыан үрдүү-рүн ситиһинэхтээхпит. Табиғаттан көстөрүннэ, арыс отделение графика кырдаабыт. Госуаарство-

ЧЫАППАРАБА тий-дэхтинэ, мин хайдах эрэ аймах-билэ дьоммор кэлбит нурдук буолан хаалааччымын. Дьакты барары. Ол баар, бу дой-ду дьомо-сэргэтэ энэ-дэ-тэринтэн, үтүө майгыла-рыттан эбэтэр Бахем сир-риттан-уотуттан үөскээ-түнэн силэ тардан тах-сыбыт саха норуотун ула-хан талааннаах дьонугар сүгүрүйэр, ытыктыы ах-тар санаабыттан буолуо.

«Эй, кинилэр нурдук оро буола сыдыбыт ки-һи баар иһи» дии санаа-бааһым Чыаппарабааһы «Тулукчаан» дьааһыла-сааһа сыдыан баран. Бу түбүбүххэ буолба-ахха, «Тулукчаан» барыта 30-чада тийэр дьааһыла-сад баар. Олор бары ман-нык санааны үөскөтүт-тэр. Дьааһыла-уоттара кыраадаһарын, хаачылы-лыылар кырыһыаччыны. Сорохторо тирээбил-өй-бүл көмөгүнөн туралла-рын киһи харааста, төт-төрүүтүн, оҕолору аһына көрөр.

Мин дьааһыла-сааһа оҕолор оһуонайдыы сы-рыттахтарына түбөһө кэлбитим. Истэххэ үчү-гүһэ сүрдээх. Аны ол

күннүтэн чабырдаһаа-һын сабаларымта. Кини-лэри ити түгүннэриттэн аралдьытымаары атты-нааһы хоско кырбэтин. Дьэ, доҕоор, манна баар эбит за араас бэйэкээн-нээх сорох киһи умна да быһыытынан ээр былыр-гы саха оҕолорун оон-ньуурдарын арааһыттан бэйэ илэтинэн оһоһул-лубут өбүгэлэрибт олох-тоһааһа тутта сылды-абыт сөптөрүгэр-сөптөрү-лэригэр, ойууларыгар-ман-дарларыгар тийбэ. Ыли-гин маннык тэриллэр аа-тарын-суолларын оһо-до-до оһуоһаа үөрөнөр оһуру оҕолорбут ситэ-хото билбэттэри ыһы-лаахха да, хомолтолоох да курдук. Оттон оһуонай туһунан ойучу тутан ээр буоллаахха, биһиги, улахан дьом, бэйэбит да-һаны сыл баһыгар-атадар биһрдэ эмэ тэриллэр оһу-наһа дьом көрөр, ону да абырааһытына, оһу-

Төрөөбүт тыл уонна оонньуур икки

кайдаабыт буолабыт. Ол эрэн, төһөтүн да иһин, оһуонайбытын аара хаал-ларбаһа, снэ баһааһыга дьэри соһон-сыһан аһа-лааһыт дии. Оһуонай тын оһуон буллараахха, тэһиттэххэ, ыһчат өртү-түгэр пропагандалааһа сөп эбит. Хайа мэлдьитин

Елена Николаевна Прото-дьяконова сэдэниссэй-дээх «Тулукчаан» дьаа-һыла-сааһа 11 педагогиче-ский үлэһит, биһр му-зыкальнай салааһааччы, медицинский сестра, тех-нический үлэһиттэр—ба-

рыта 29 иһи—биһр ил-лээх коллективка түһсөт 85 кырачаан интэлидэ-чилэрин күнүбүргэ иһэти-аһаһы бүбүдүһүлэр. Кинилэр ортолоругар үһүн кэмтэ үлэһиттэр воспитателлэр аһыаһа суохтар.

Олортон Галина Афа-насьевна Аммосова туһу-нан кылаастык билиһини-риэхтин баһарабын. Гали-на Афанасьевна Якут-скайдааһы 2 №-дээх педа-гогическай училищени бү-төрбөт. Ыһыл 24-с сы-лын оһо аймах ортолугар айымньылаахтык үлэһэн кэллэ. Старшай группа воспитателэ оһо тыл-ос ортунан сайдыытыгар ба-һытэ тусла суоллаах-ыһ-тээх педагог быһымынан биллэр. Бу темага аһаан суруйбут дэмдээһиттэ, рефераттара республика-га тийэ биһирээллэр. Бэйэ төрөөбүт төрүт ты-лын өйгө-сүрүхтэ иһегэр-гына үөрэттиһэ норуот фольклора туохха даһаны кэмэһимэт иһегэр суол-талааһын ойучу тутан бэлэһиттэр. Бу группала сылдыар оҕолор Галина

үйэ дьомо. Бу көрөр са-һаһын оһоһууларын, оон-ньуурдарын барытын оһо-дор төрөһүтүгэр өһө-буттара. Оһолор оһуору-һаны, ырыһын, оһуонай сэргэ саһаһын оонньуу-дарынан баһалара тутан-хаһан оонньуулаһа, оһу-галарын тутта сыдыабыт сөптөрүн—сэбэрээһинин, Саха сириг үтүөһүлэрин иһтэ билэһиһилэрэ тыл-лара-өһтөрө сайдыытыгар улахан суолталаах. Ман-нэ тэһэ саһаһы темага ху-доһонистар харыһыала-рын быһааран иһэһэһин муһуһаны иһтэ, ойдуу үөрэһин эмнэ биһр иһи-чэ көдүүстээх. Оһо кыра саһаһыгар иһегэрмэт би-һиттэ, үтүө өйгөһүлэ ха-һан да умнулаһубат. Оһо билиһитин таһынан иһдэ-һини аһардаһа үөрэтэр-иһтэр эрэ тэриһилэргэ сөһнүүр тутат. Бэйэ дьы-тинэр-уотусар, көргөһүгэр улахан болгомто ууру-луохтаах. Аһыгы оһолор бары сайдыылаахтар, би-һити да таһаартаһыты-на оһуоһа сөһтөх би-һитин-көрүүнү биһрдэ диир көрөгөһ. Дьааһыла-сад төһө кылаһыһын тө-рөһүтүгэр кытта ыһа сибээһи тутан үлэһиттэр, диир Галина Афанасьев-на.

«Тулукчаан» дьэи бэйэ-тигэр олус дьэи сыйман-наах баһтаах дьааһыла-сааһа воспитатель Галина Афанасьевна Аммосова-ны иһтэ көһөһитин тү-мүгэр эһди санаалаах бу-һастаһыһын суруйарга быһаарыммыттым. Мин кы-рачаан дьом чуолчаарар санадарыттан иһтин кы-ма көһиннээх таһаһы-тым. «Тулукчаан» иһтэ күүлэһэ сааһы күн ча-һыл уотунан, үөр чы-чаах куйгуерунан туолбут этэ.

Т. КАРДАШЕВСКАЯ.
Синтоһа: оһоһоһоһа.
Г. А. Аммосова интэ-лидэһчилэрин кытта.
Автор фотота.

КУҢУҢУ ХОРТУОППУЙУ РАССАДАЛААҢЫН

Специалист субата

Ыһыга 3-4 төгүл элбэх үүнүү ыһыллара сиргэ ту-һанымы 3-4 төгүл аһа-тар, снэһини, уоһурудуу, ууһу ороскуоттаһыны сөһчө төгүл көһитиллэр. Буору кытта үлэ, сиргэ-мэ ороскуота эмнэ ады-һылар. Оһос иһтэһахха, рассадалаһын түбүтээх курдук. Ол эрээри иһи таһычы үрдүн үүнүүнү биһрэмэн быдан көһи-лэһиннээх буолуо этэ дии саныһымы.

Күһүн хөһөнөр хор-туоппуйу рассадалаһан үүнэрэһин биһиттэ ханна даһаны туттубаттар уонна уруһу өртүгэр бу-һатын даһаны бөрөһиһи-лээ иһи. Саһа, сонун агротехника, биллэн ту-рар, элбэх уустуктарда-га эрээри. Ол уустуктар-тан ордук ханһыһтары чэрботон бэлэһиттэххэ сө-һүй?

Биһринэн, хортуоппуй оһордуулар уһаастаһын почвата ыам ыһын 25—30 күннүргэр, рассадала-ры көһөрөр саһана, тын-ны буолар. Онон рас-салаар саһыны үүнүүлэрэ даһа быһаарар, мөһтүүр. Дьэ иһтэһиттэр уһаастаһа буору эрдэттэн хайдах сыһытаахха сөһүй?

Иһитинэн, рассадала-ры көһөрөр түһүгэ ки-һилэр снэһиттэ олус эс-сэһилиһлэр. Ол соһу-лар рассадалаһан улахан-нык сүһүбэ курдук ба-һаһыһа үөһкүүр. Расса-далары тусла мөһөһтү-тэи көһүйлэһтэ үүн-нүн, снэһиттэри харыһта-

һын биһр суол көдүүс-тээх көрүгүнэн буолар. Ол эрээри, күһүн хөһө-нөр хортуоппуйга элбэх рассада наадатыһын, ба-рытын көһүйлэһитин ыл-эра кыһаһата эрээри. Онон оһос туох-ханһын кыһыһылары туһаныахха сөһүй?

Үсүһүнэн, рассадалары үүнэрэһин болдоһо төһө үһүн буолуон сөһүй? Рас-сада периодун саһана кы-һаһар үүнүүлэһин саһа-һаһыта төһө көдүүс-тээх буолуон сөһүй? Эл-бэх хонһутаах рассада уһаастаһа көһөрүн саһа-һа кини саһыны үүнэр-гэр иһэ клубна төһө саһа-һаһа аһыһын веһество-лаах буолуон сөһүй?

Уустуктар уонна му-һаах болһууһтар оһос элбэхтэр. Күһүгү хор-туоппуйу рассадалаһыны-нан оройуон оһуоһала-һын иһнаттара, совхоз-тар, учреждениһлар теп-лиһаларын үлэһиттэри дьарытаныһтарына, оһо-ру кытта көрөһөһтэрэ уон-на тумһар суоллары көр-дөөһүнэр дьом эрдэттэн билиһиннэрэһин.

Күһүн хөһөнөр хор-туоппуйу рассадалаһыны сонун уонна сөһчө төгүл улахан көһиллээх дьы-лаһан буолар. Онон иһи агро-һыһымы бэйиһа-һыһа оройуон үрдүнэн маһсаһай турунуу, оһу-санаһы түмүү наада.

В. ЕРМОЛАЕВ,
агроном.

ЫАННЫК ФЕРМАЛАРЫГАР

(Кулун тутар 27 күнүбүргэ турутуһан)

Бастагы колоннага—күннүбүргэ валовой ыам, иһ-нээһэ—госуаарствода туттарыһлар үүт күннүбүргэ ыһаана, үһүсэ—ол туолуута (центнеринэн), төр-дүска—ыһах аһыһтан төһө үүт ыһыһыһыта (на-лограһыһан), бэйһска—үүт табаарыһа (бырыһы-һанан).

Карл Маркс	24,9	21,3	20,3	77,5	7,5
Судуруускай	25,3	21,7	20,3	83,3	8,4
Хатылы	11,1	10,9	8,8	86,4	6,9
Болтоһо	14,2	10,8	11,5	80,9	6,1
Эрилик Эриһтин	51,1	45	45	71,7	8,5
Хонторо	23,8	12,1	15,2	68,2	9,9
Хадаар	8,1	10,3	5,5	70,3	5,7
Хайаһымт	8,7	10,5	5,7	70,1	5,8
Чакыр	18,7	12,1	13,7	77,5	11,4
«Чураһчы»	45,9	33,4	35,5	75,3	9,3
Сыһаһ	18,9	12,7	16,7	82	10
Килэһиһ	12,1	9	7,9	67,7	6
Арыһаах	9,5	8,1	6,8	73,6	10
Түөһэ	5,4	3,8	4,1	72,2	9,6
«Мыһаһаһы»	42,5	27,7	32,8	78,3	8,2
Волугур	25,2	16,2	20,3	82,9	8,9
Соловьев	15,4	9,5	11,0	71,4	7,5
Хайаһах	1,9	2	1,5	73,6	6,3
«Мугудай»	23,3	14,2	17	74,6	9,9
Маралаһы	12,3	8	8,8	78	8,7
Төһө	11	6,2	8,2	70,9	11,5
«Вахсы»	24,7	15,2	18,3	74	9,8
Чыһаһара	15	8	10,8	72	9,5
Толосон	9,7	7,2	7,5	77,3	10,2
Оройуон үрдүнэн	245,7	178,5	184,3	75,8	8,4
1989 с.	194	—	137	73	7

да 15,9 центнер үүт ситэ туттарыһыһа иһэр. Үүт табаарыһаһын үрдэ-тинтэ хайа да хаһаһыһы, тыһаһа үлэ барбата. Үүтү соһууууга Карл Маркс аатынан совхоза биһр

сайыһыһа 10, Килэһиһи оһделениһыгар түүрт са-һыһыһа 80 эрэ кубометр муус уһулуһа.

Р. СОФРОНОВА,
ОАПХ диспетчерэ,
зоотехник.

